

Ortodontilised plaataparaadid

Plaataparaadid on suust eemaldatavad ortodontilised aparaadid, mida kasutatakse laste varajases ravis lihtsamate hambumusprobleemide ravis (kaarelaiendusplaat) või breketravi järgselt ravitulemuse säilitamiseks (retensiooniplaat). Spetsiaalsed alalõua asendit korrigeerivad plaataparaadid on nimetusega kaksik-plokk ehk twin-block.

Plaataparaat koosneb plastikust põhjast ehk baasisest, traadist klambritest mis plaadi hammastele aitavad kinnitada ja aktiivsetest elementidest nagu hambakaart laiendav vint või erinevat tüüpi vedrud, traadid. Twin-block aparaadil on lisaks kõrgendused ehk kaped mälumispindadel mis juhivad alalõua soovitud asendisse, et stimuleerida selle kasvu.

Kaarelaiendusplaati aktiveeritakse selle keskel asuvat vinti keerates. Selle tulemusena hambakaart laieneb luues lisaruumi hammaste lõikumiseks ja tasandamiseks. Vindi aktiveerimise näitab ette ortodont ja edaspidi on seda lihtne kodus ise teha vastavalt arsti määratud skeemile. Klambreid ja vedrusid pingutab ortodont 4-6 nädala tagant.

Retensiooniplaat on passiivne aparaat. Seda pingutama ei pea, välja arvatud juhtudel kui klambrid vajavad kohendamist, et plaat paremini püsiks.

Twin-blokk aparaat hoiab kapede abil alalõua püsivalt eesmisel asendis. Selle tulemusena hakkab paranema lõualuude omavaheline suhe, paraneb näo profiil ning alalõua ette asetumise tõttu ei tundu ülemised hambad enam nii esile tükivad.

Võimalikud probleemid

Esimestel päevadel on aparaadiga ebamugav rääkida ja neelata, tekib rohkesti sülge, kuid suu ja keel kohanevad mõne päevaga. Esialgu häirib plaat kõnet, ajab „susistama“. See tavaliselt möödub nädalaga. Twin- blokk aparaadiga on pisut raskem harjuda ning mõningane kõnedefekt võib jääda kogu aparaadi kandmise ajaks.

Võib juhtuda, et plaadi serv või vedru esialgu hõõrub. Sellisel juhul peaks võtma ühendust ortodontiga. Taoline probleem on kergesti kõrvaldatav. Kui plaati ebamugavuse tõttu vaid osa ajaga kanda, venib harjumisperiood ning ravi pikemaks. Kui valulikkuse tõttu üldse ei saa plaati kanda, siis tuleks see paar tundi enne arstile tulekut siiski suhu panna, et häiriv koht oleks kergesti leitav.

Söömine

Söömise ajal võib plaat suus olla või selle eemaldada, vastavalt arsti soovitusele. Juhul kui plaat on söömise ajal suus, siis tuleb see peale sööki üle loputada ja puhastada. Et hoida hambad tervena

tuleks vältida magusaid jooke ja snäkke toidukordade vahel. Kui plaat on söömise ajal suus, peaks hoiduma kõvade toitude jõuga hammustamisest (pähkliid, küüslauguleivad). Kõvemad toidud nagu porgandid jms. saab riivida või tükeldada.

Twin- blokk aparaadiga on ebamugav süüa ja selle võiks söögi ajaks suust ära võtta. Kodust väljas söömas olles peaks plaadi panema karbi sisse, ning alles seejärel taskusse või kotti, et vältida purunemist. Vastavaid väikeseid karpe müüakse apteegis proteesikarbi nime all. Ära pane plaati kunagi salvräti sisse taldriku serva alla. Koos salvrätiga võib keegi selle visata prügina minema.

Puhastamine

Hambapesu ajaks tuleb plaat suust eemaldada ning hambad pesta tavapäraselt 2-3 minutit kaks korda päevas. Seejärel peaks harja ja pastaga pesema puhtaks ka plaadi. Et hammastele lisa kaitset pakkuda, võiks kasutada fluoriidi sisaldavat suuvett. Halb suuhügieen ning suhkruga liialdamine tekitab ohtralt kattu, mis põhjustab igemepõletikku ja püsivaid inetuid valgeid ja kollakaid laike hammastele.

Ravi pikkus

Ravi kestab tavaliselt 6-12 kuud vastavalt ravi vajadusele. Plaadi kandmise ööpäevast aega lühendatakse ravi lõpusosas.

Ujumine ja puhkpillimäng

Plaadi peaks suust eemaldama ujumise ajaks või puhkpilli mängivatel lastel pilli harjutamise ajaks. Kui plaat ei ole parasjagu suus, siis peab seda hoidma karbis.

Ettevaatust koduloomadega! Koerad on väga maiad ortodontiliste aparaatide peale ning närivad need puruks kohe kui kätte saavad. Selle tõttu hoia oma aparaati, kui see suus ei ole, sellises kohas kust koer seda kätte ei saa.

Aparaadi purunemine või kadumine

Plaati ei tohi suus keelega plöksutada ega mängida sellega, sest see venitab klambrid välja ning lõhub neid.

Kui juhtub, et mõni aparaadi osa puruneb või aparaat kaduma läheb, siis võtke ühendust oma ortodondiga.